

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З ДИДАКТИЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ
З ДИСЦИПЛІНИ

РЕКРЕАЦІЙНА ГЕОГРАФІЯ

*(для студентів 1 курсу денної та 2 курсу заочної форм навчання
за напрямом підготовки 6.020107 “Туризм”)*

Харків – ХНАМГ – 2012

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з дидактичним забезпеченням з дисципліни “Рекреаційна географія” (для студентів 1 курсу денної та 2 курсу заочної форм навчання за напрямом підготовки 6.020107 „Туризм”) / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: М. М. Покологда. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 40 с.

Укладач: М. М. Покологда

Рекомендовано кафедрою туризму і готельного господарства,
протокол № 1 від 26.08.2010 р.

ЗМІСТ

	Стор.
1. Мета й завдання вивчення дисципліни.....	4
2. Загальні методичні рекомендації.....	6
3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента.....	8
4. Методичні рекомендації до опрацювання лекційного матеріалу.....	9
5. Методичні рекомендації по підготовці до семінарських та практичних занять.....	18
6. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи студентів.....	23
7. Методичні рекомендації до виконання ІНДЗ (контрольної роботи)...	25
Список рекомендованих основних навчальних джерел.....	29
Дидактичні матеріали.....	30

1. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Рекреаційна географія - це комплексна географічна наука і навчальна дисципліна, яка вивчає територіальну організацію рекреаційного господарства та особливості рекреаційної діяльності людини в межах певних територій – територіальних рекреаційних систем різних типів і рангів. В основному рекреаційна географія досліджує:

- закономірності формування, функціонування, динаміки, розміщення та типологію ТРС;
- властивості ТРС та її окремих елементів;
- рекреаційну діяльність її види і форми та територіальну диференціацію рекреаційних потреб населення;
- рекреаційні ресурси, методи їх оцінки та використання;
- екологічні наслідки рекреаційної діяльності та принципи рекреаційного природокористування;
- принципи оптимального функціонування рекреаційного господарства.

Мета вивчення дисципліни “Рекреаційна географія ” – засвоєння теоретичних та методичних основ рекреаційної географії й набуття практичних навичок із територіальної організації рекреаційної діяльності.

Задачі вивчення дисципліни:

- розкрити понятійно-термінологічний апарат рекреаційної географії;
- розкрити зміст рекреаційної діяльності й висвітлити соціально-економічну сутність рекреації;
- розкрити зміст рекреаційних ресурсів, засобів їх використання й оцінки;
- висвітлити механізм рекреаційного районування.

Основне конструктивне завдання даної науки - обґрунтування й реалізація рекреаційного районування з метою визначення рекреаційних функцій території при географічному поділі праці у сфері рекреації й туризму, для координації розвитку відповідних галузей економіки, оптимального використання різних видів рекреаційних ресурсів. Фактично можна виділити

чотири основні напрямки дослідження рекреаційної географії, які забезпечують розв'язання певних науково-практичних завдань:

- **теоретичний** – виявлення закономірностей формування, функціонування, розвитку, розміщення, типологію та властивості ТРС; окремі елементи ТРС; розробка та вдосконалення принципів і критеріїв рекреаційного районування; класифікація видів і форм рекреаційної діяльності; класифікація рекреаційних ресурсів; вдосконалення понятійно-термінологічного апарату;

- **методичний** – удосконалення й розробка нових методів вивчення та проектування ТРС, визначення параметрів дослідження, технології та методики оцінки територіальних рекреаційних систем та їх окремих елементів;

- **конструктивний** – прогнозування розвитку рекреаційного господарства; проведення рекреаційного районування; розробка територіально-диференційованих норм рекреаційного навантаження;

- **інформаційний** - акумулює інформацію щодо окремих рекреаційних районів і територій, відслідковує відповідні зміни.

У сучасних наукових публікаціях фігурує широке ставлення до визначення об'єкта і предмета рекреаційної географії, які умовно можна назвати економіко-географічно-орієнтовані й соціокультурно-орієнтовані підходи.

При економіко-географічному підході об'єктом вивчення рекреаційної географії виступають просторово-територіальні форми організації рекреаційного господарства певних територій різного таксономічного рангу, а предметом – територіальна організація рекреаційного господарства на певній території як однієї системи, що складається з різномірних, але просторово взаємопов'язаних елементів, котрі діють як одне ціле.

При соціокультурному підході об'єктом вивчення рекреаційної географії виступають об'єкти й суб'єкти рекреації у різноманітних соціокультурних утвореннях. При цьому під об'єктами рекреації розуміють матеріальні предмети, системи, процеси та явища, а також стандарти, які є умовами реалізації різноманітної рекреаційної діяльності людини. Під суб'єктами рекреації розуміють людей які займаються рекреаційною діяльністю.

Відповідно до цього предметом рекреаційної географії виступає вивчення просторових закономірностей і особливостей поведінки людей у процесі рекреаційної діяльності та розміщення рекреаційних об'єктів.

Предметом вивчення є мотивація і поведінка людей при проведенні рекреаційної діяльності, розповсюдження та використання різноманітних рекреаційних ресурсів та відповідна їм територіальна організація рекреаційного господарства в рамках територіальних рекреаційних утворень різних типів і рангів.

Суб'єктами рекреаційної географії виступають людина як продуцент рекреаційних потреб, окремі групи рекреантів, специфічні системи та їх окремі підсистеми й елементи, рекреаційна галузь.

2. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

„Рекреаційна географія” є нормативною дисципліною циклу природничо - наукової та загальноекономічної підготовки бакалавра зі спеціальності 6.020107 – «Туризм» напряму підготовки 0201 «Культура».

Необхідна навчальна база перед початком вивчення дисципліни: дисципліна безпосередньо спирається на знання та навички, які студенти отримують під час вивчення згідно з ОПП дисциплін циклу природничо - наукової та загальноекономічної підготовки «Рекреалогія» (ПНЗЕП.9).

Дисципліни, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну цикл – ПНЗЕП.7 «Туристське країнознавство», ПНЗЕП.6 «Туристичні ресурси України» (природничо-наукової та загальноекономічної підготовки); ПП.4 «Рекреаційні комплекси» та ПП.12 «Організація рекреаційних послуг» (цикл професійної підготовки).

У ході вивчення дисципліни студенти повинні

знати:

- об'єкт, предмет, методи, зв'язки та важливі аспекти рекреаційної географії;

- види рекреаційних ресурсів (природні, історико-культурні, соціально-економічні) їх склад та особливості;
- основи (аспекти, принципи, умови, фактори) рекреаційного районування;
- характеристику рекреаційних районів світу.

Вміти:

- аналізувати існуючий рекреаційний потенціал територій щодо здійснення того чи іншого виду рекреаційної діяльності, користуючись статистичною й плановою документацією та стандартними методиками;
- проектувати найбільш ефективне використання туристських потоків у часі та просторі на підставі інформації про переміщення та інтенсивність туристських потоків;
- розробляти проекти нових турів, пропонувати ефективні форми надання рекреаційних послуг, враховуючи потенційний попит споживачів;
- визначати можливості зарубіжних партнерів щодо розробки турів, укладати угоди із зарубіжними споживачами, використовуючи результати досліджень світового ринку послуг.

Тематичний план навчальної дисципліни „Рекреаційна географія” складається з одного модуля, який логічно пов’язує три змістових модулів за змістом та взаємозв’язками. Навчальний процес здійснюється у таких формах: лекційні, практичні (семінарські) заняття, індивідуальна науково-дослідна робота (складання характеристики рекреаційних ресурсів окремого рекреаційного регіону світу), самостійна робота студента, контрольні заходи. Усі види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації.

Форма підсумкового контролю – іспит.

3. РОЗПОДІЛ ЧАСУ ЗА МОДУЛЯМИ І ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ ТА ФОРМИ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів денної форми навчання з дисципліни «Рекреаційна географія» наводиться в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 - Розподіл часу за модулями і змістовними модулями для студентів денної форми навчання з дисципліни «Рекреаційна географія»

Модулі (семестри) та змістові модулі	Усього, кредит/ годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., пр.	Лаб.	РС
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Рекреаційна географія	2,5/90	36	36	-	18
ЗМ1.1 Основи рекреаційної географії	0,5/18	8	8	-	2
ЗМ1.2 Рекреаційні ресурси	1,0/36	16	12	-	8
ЗМ1.3 Рекреаційне районування	1,0/36	12	16	-	8

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів заочної форми навчання з дисципліни «Рекреаційна географія» наводиться в табл. 3.2

Таблиця 3.2 - Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів заочної форми навчання з дисципліни «Рекреаційна географія»

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/ годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., пр.	Лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Рекреаційна географія	2,5/90	8	8	-	74
ЗМ1.1 Основи рекреаційної географії	0,5/18	2	-	-	16
ЗМ1.2 Рекреаційні ресурси	1,0/36	4	4	-	28
ЗМ1.3 Рекреаційне районування	1,0/36	2	4	-	30

4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОПРАЦЮВАННЯ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ

Змістовий модуль 1.1 Основи рекреаційної географії

Тема 1. Основи рекреаційної географії

1.1. Визначення рекреаційної географії як наукової дисципліни.

Поняття „рекреація”, „рекреалогія ”. Виникнення рекреаційної географії як міждисциплінарного наукового напрямку в рамках географічної науки. Основні завдання, об’єкт, предмет, методи, зв’язок рекреаційної географії з іншими науками.

1.2. Напрямки рекреаційно - географічних досліджень в Україні. Актуальність вивчення рекреаційної географії в Україні. Провідні наукові школи рекреаційної географії. Напрямки рекреаційно-географічних досліджень: оцінка рекреаційних ресурсів держави і створення кадастру; визначення рекреаційної ємності територій; проведення рекреаційного районування; розробка заходів з підвищення рекреаційного потенціалу держави та ін.

1.3. Основні поняття і терміни рекреаційної географії

Три форми рекреаційної діяльності: відпочинок, лікування, туризм. Їх співвідношення і взаємозалежність. Сутність поняття «вільний час» як необхідної умови здійснення рекреаційної діяльності. Поняття «відпочинок», його визначення й види. Еволюція поняття «туризм». Статистичне визначення поняття «турист». Поняття «рекреаційна територія». Співвідношення понять «рекреаційна освоєність» і «рекреаційне освоєння» території.

1.4. Територіальна рекреаційна система (ТРС) – об’єкт вивчення рекреаційної географії. Визначення ТРС. Структурна схема і блоки ТРС. Властивості ТРС. Типологія ТРС.

1.5. Рекреація як соціально-економічне явище

Медико-біологічна функція рекреації. Соціально-культурна функція рекреації. Економічна функція рекреації. Політично-виховна функція рекреації.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. Які фактори обумовили виникнення рекреаційної географії як самостійної науки?
2. Охарактеризуйте зв'язки рекреаційної географії з іншими науками. Накресліть схему, що визначає місце рекреаційної географії в системі наук.
3. Визначте об'єкт і предмет рекреаційної географії.
4. Охарактеризуйте чотири основних напрямки досліджень рекреаційної географії.
5. Перелічте основні напрямки рекреаційно-географічних досліджень в Україні.
6. Оцініть співвідношення рекреалогії і рекреаційної географії.
7. Дайте визначення поняття «рекреація» та назвіть її основні форми.
8. Опишіть структуру і сутність основних функцій рекреації.
9. Охарактеризуйте вільний час як історичну категорію і наслідки зміни його обсягу і використання для розвитку рекреаційної діяльності. Наведіть приклади рекреаційних занять, які з'явилися завдяки зміні концепції і психології вільного часу.
10. Назвіть основні методи рекреаційно-географічних досліджень.

Рекомендовані джерела: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11.

Тема 2. Рекреаційна діяльність, її класифікація

2.1. Поняття рекреаційної діяльності

Рекреаційні потреби як вимоги до умов відновлення продуктивних сил людини і як основний мотив здійснення рекреаційної діяльності. Види рекреаційних потреб. Сутність рекреаційної діяльності. Тенденції сучасного етапу розвитку рекреаційної діяльності.

2.2. Види рекреаційних занять

Типологія рекреаційних занять. Цикли рекреаційної діяльності.

2.3. Класифікація рекреаційної діяльності по відношенню до окремої держави; в залежності від мети подорожі; в залежності від засобу пересування; класифікації рекреаційної діяльності в залежності від тривалості подорожі; в залежності від сезонності; складу групи; в залежності від віку; організаційних форм; форм фінансування; територіального охоплення.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. Назвіть основні фактори, які впливають на формування рекреаційних потреб.
2. Охарактеризуйте співвідношення і взаємозалежність індивідуальних, групових і суспільних рекреаційних потреб.
3. Дайте визначення поняттю «рекреаційна діяльність».
4. Що таке елементарні рекреаційні заняття, які їх основні характеристики?
5. Що таке тип рекреаційної діяльності? Наведіть декілька прикладів.
6. Дайте визначення поняттю „цикл рекреаційної діяльності”. Який практичний сенс має визначення і дотримання циклів рекреаційної діяльності?
7. Побудуйте схему щоденного рекреаційного циклу на власному прикладі.
8. Побудуйте схеми екскурсійно-пізнавального (тривалість 10 діб), спортивного (тривалість 14 діб), активно-оздоровчого (тривалість 7 діб), приморського (тривалість 14 діб) циклів.
9. Які основні тенденції притаманні сучасному етапу розвитку рекреаційної діяльності?
10. Який практичний і науковий зміст має класифікація рекреаційної діяльності? Назвіть основні класифікаційні ознаки рекреаційної діяльності.
11. Як співвідносяться тривалість і територіальний характер рекреаційної діяльності.

Рекомендовані джерела: 1, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11.

Змістовний модуль 1.2 Рекреаційні ресурси

Тема 3. Рекреаційні ресурси

3.1. Поняття рекреаційних ресурсів

Знайомство з різними визначеннями поняття «рекреаційні ресурси».

3.2. Підходи до класифікації і складу рекреаційних ресурсів

Ситуативний і генетичний підхід до визначення рекреаційних ресурсів.

3.3. Вивчення класифікації рекреаційних ресурсів

Складання матриці ознак рекреаційних ресурсів. Складання матриці складу рекреаційних ресурсів. Подання власного визначення рекреаційних ресурсів.

3.4. Складання розгорнутої генетичної класифікації рекреаційних ресурсів.

3.5. Оцінка рекреаційних ресурсів: бальний, медико-біологічний, естетичний, економічний типи оцінки.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. Які фактори впливають на визначення поняття рекреаційних ресурсів?
2. Поясніть співвідношення понять “рекреаційні ресурси ” та “умови рекреаційної діяльності”.
3. Які є види класифікацій рекреаційних ресурсів? На які групи поділяються рекреаційні ресурси в кожній із них?
4. Назвіть закони, які становлять основу законодавчої бази в галузі рекреації в Україні. Які види рекреаційних ресурсів закріплені на законодавчому рівні в нашій державі?
5. Назвіть підходи до визначення рекреаційного потенціалу.
6. Що таке оцінка рекреаційних ресурсів? Із яких позицій вона проводиться? Наведіть приклади суб'єктів і відповідних їм об'єктів оцінювання.
7. Назвіть основні етапи оцінки рекреаційних ресурсів.
8. Назвіть основні типи оцінки рекреаційних ресурсів. Дайте їм коротку характеристику.

Рекомендовані джерела: 1, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11.

Тема 4. Природні, історико-культурні, інфраструктурні рекреаційні ресурси

4.1. Природні рекреаційні ресурси

Рекреаційні ресурси природного походження: кліматичні, гідрологічні, геоморфологічні, біологічні, об'єкти природно-заповідного фонду. Методи оцінки природних рекреаційних ресурсів.

4.2. Історико-культурні рекреаційні ресурси

Види історико-культурних рекреаційних ресурсів: архітектурно-містобудівні, археологічні, соціально-демографічні, подієві, етнографічні. Методи оцінки історико-культурних рекреаційних ресурсів.

4.3. *Інфраструктурні рекреаційні ресурси.* Види об'єктів рекреаційної інфраструктури. Аналіз інфраструктурних рекреаційних ресурсів.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. Дайте визначення природних рекреаційних ресурсів.
2. Накресліть схему класифікації природних рекреаційних ресурсів.
3. Охарактеризуйте роль клімату в організації рекреаційної діяльності. Які методи оцінки клімату вам відомі, в чому вони полягають?
4. Які ресурси входять до групи природних лікувальних ресурсів?
5. Назвіть відомі кліматичні курорти України.
6. Назвіть основні бальнеологічні групи мінеральних вод та бальнеологічні курорти України, на яких вони використовуються.
7. Дайте визначення природних лікувальних грязей. На яких курортах вони використовуються в Україні?
8. Яку роль відіграють водні рекреаційні ресурси в організації рекреаційної діяльності? Які водні рекреаційні ресурси є в Україні?
9. Яку роль відіграє рельєф у організації рекреаційної діяльності?
10. Які складові включають біологічні рекреаційні ресурси?
11. Який вплив мають на людину естетичні якості ландшафтів? Назвіть методи їх оцінки.
12. Перелічте категорії об'єктів природно-заповідного фонду, які можуть бути використані з метою організації рекреаційної діяльності.
13. Назвіть основні види рекреаційної діяльності на територіях об'єктів ПЗФ.
14. Яку роль відіграють елементи культури для мотивації рекреаційної діяльності?
15. Дайте визначення поняття «історико-культурні рекреаційні ресурси».
16. Накресліть схему класифікації історико-культурних рекреаційних ресурсів.
17. Охарактеризуйте основні методи оцінки історико-культурних ресурсів.
18. Перелічте підприємства, заклади та організації, які належать до соціально-економічних рекреаційних ресурсів.

Рекомендовані джерела: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 10.

Тема 5. Рекреаційне природокористування й охорона природи

5.1. Рекреаційний вплив на природне середовище, його охорона та оптимальне використання у зв'язку з розвитком масового відпочинку і туризму

Задачі охорони природного середовища. Охорона природного середовища як основна можливість збереження природних рекреаційних ресурсів.

5.2. Рекреаційне природокористування, його функції

Поняття природокористування як виробничо-наукова діяльність людини, спрямована на комплексне вивчення, освоєння, використання, перетворення, відновлення та охорону природного середовища. Рекреаційне природокористування - це раціональне використання природних багатств для задоволення рекреаційних потреб людини. Функції рекреаційного природокористування.

5.3. Рекреаційна дигресія

Рекреаційний вплив на природні комплекси. Поняття рекреаційної дигресії. Визначення стадій рекреаційної дигресії.

5.4. Рекреаційне навантаження

Поняття рекреаційного навантаження та рекреаційна ємність території. Методичні підходи до визначення навантажень на рекреаційні території. Визначення граничнодопустимої, оптимальної та прогнозованої рекреаційної ємності природно-територіальних комплексів. Психофізіологічна комфортність рекреації.

5.5. Рекреаційне використання територій, що охороняються

Види об'єктів природно-заповідного фонду України які можливо використовувати в цілях рекреації, їх визначення. Перелік платних послуг, які можуть надаватися бюджетними установами природно-заповідного фонду. Платні послуги на об'єктах природно-заповідного фонду.

5.6. Екологічна ситуація і рекреаційне природокористування

Вплив екологічного стану території на розвиток рекреації. Виникнення нового виду рекреаційної діяльності – екологічний туризм.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. У чому виявляється вплив рекреаційної діяльності на природне середовище?
2. Дайте визначення поняттю «рекреаційне природокористування».
3. Які специфічні особливості притаманні рекреаційному природокористуванню?
4. Накресліть схему функціональної моделі рекреаційного природокористування. Схарактеризуйте взаємозв'язки між її елементами. У чому полягають відмінності даної моделі від моделі ТРС?
5. Охарактеризуйте три основні функції рекреаційного природокористування.
6. Які є напрями вдосконалення природно-ресурсної бази?
7. Які є задачі охорони природи? Як вони співвідносяться з завданнями рекреаційної діяльності?
8. У чому полягає дія адміністративно-правового інструменту охорони природи?
9. Сутність поняття «рекреаційна дигресія», її стадії.
10. Які інструменти регулювання чисельності відпочиваючих використовуються при організації рекреаційної діяльності на природних територіях?
11. Із якою метою проводиться функціональне зонування рекреаційних територій?
12. Який зміст поняття «рекреаційне навантаження», якими методами воно вимірюється?
13. У чому полягає зміст і як співвідносяться поняття «природний рекреаційний потенціал» і «рекреаційна ємність»?
14. Як змінюється рекреаційна ємність території при проведенні її рекреаційного облаштування?
15. У чому полягають економічні інструменти охорони природи?
16. На яких рівнях здійснюється платне рекреаційне природокористування?
17. Основні напрями природоохоронної діяльності в процесі рекреаційного використання ресурсів на сучасному етапі.

Рекомендовані джерела: 4, 5, 10.

Змістовий модуль 1.3 Рекреаційне районування

Тема 6. Рекреаційне районування

6.1. Основні принципи і головні аспекти рекреаційного районування

Сутність поняття «районування». Економічний, екологічний, соціальний, географічний аспекти рекреаційного районування. Принципи рекреаційного районування: генетичний, соціально-економічний, єдності з адміністративно-територіальним поділом території.

6.2. Умови і фактори рекреаційного районоутворення

Умови рекреаційного районоутворення - загальні особливості природного й соціально-економічного середовища, у яких відбувається формування й функціонування туристських районів. Природне середовище рекреаційного районоутворення. Соціально-економічне середовище рекреаційного районоутворення. Перелік факторів рекреаційного районоутворення.

6.3. Визначення рекреаційного району

Поняття рекреаційного району. Основні ознаки і структура характеристики рекреаційного району.

6.4. Таксономічні одиниці районування.

Варіанти таксономічних одиниць рекреаційного районування, їх визначення.

6.5. Варіанти міжнародного рекреаційного районування

Рекреаційне районування світу.

Запитання і завдання для самоперевірки

1. Рекреаційне районування, його сутність і задачі.
2. Важливі аспекти рекреаційного районування.
3. Принципи рекреаційного районування.
4. Фактори рекреаційного районування.
5. Ознаки рекреаційних районів.
6. Таксонометричні одиниці рекреаційного районування.
7. Варіанти рекреаційного районування.
8. Туристсько - рекреаційне районування за UNWTO.

Рекомендовані джерела: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Тема 7. Характеристика рекреаційних районів світу

7.1. Характеристика Європейського рекреаційного району

Рекреаційні ресурси. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

7.2. Характеристика Американського рекреаційного району

Рекреаційні ресурси. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

7.3. Характеристика Східно-Азіатського й Тихоокеанського рекреаційного районів.

Рекреаційні ресурси. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

7.4. Характеристика Близькосхідного рекреаційного району

Рекреаційні ресурси. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

7.5. Характеристика Африканського рекреаційного району

Рекреаційні ресурси. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

Запитання і завдання для самоперевірки

1. Характеристика Північно - Європейського рекреаційного регіону.
2. Характеристика Південно - Європейського рекреаційного регіону.
3. Характеристика Західно - Європейського рекреаційного регіону.
4. Характеристика Східного і Центральноєвропейського рекреаційного регіону.
5. Характеристика Північноамериканського рекреаційного регіону.
6. Характеристика Центральноамериканського рекреаційного регіону.
7. Характеристика Карибського рекреаційного регіону.
8. Характеристика Південноамериканського рекреаційного регіону.
9. Характеристика Близько – Східного рекреаційного регіону.
10. Характеристика Африканського рекреаційного регіону.
11. Характеристика Австралійсько-Тихоокеанського рекреаційного регіону.
12. Характеристика Азіатського рекреаційного регіону.

Рекомендовані джерела: 3, 6, 7, 8, 9, 12.

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО ПІДГОТОВЦІ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття – форма навчального заняття, спрямована на закріплення студентами теоретичних знань отриманих на лекціях, та під час самостійного вивчення матеріалу дисципліни.

Практичне заняття - форма навчального заняття, спрямованого на формування вмінь та навичок виконання певних видів роботи, зокрема опанування методикою вивчення та характеристики рекреаційних районів світу.

За кожною темою дисципліни проводяться семінарські або практичні заняття (табл. 5.1), на яких організовується обговорення зі студентами питань з тем, визначених робочою навчальною програмою, формуються вміння та навички застосування окремих положень навчальної дисципліни шляхом індивідуального та групового виконання відповідно сформованих завдань.

Проведення практичних і семінарських занять базується на попередньо підготовленому матеріалі – самостійна робота студента.

Оцінки, отримані студентом під час практичних і семінарських занять враховуються при виставленні поточної оцінки за змістовими модулями з навчальної дисципліни „Рекреаційна географія”.

Таблиця 5.1 – План проведення практичних (семінарських) занять із дисципліни «Рекреаційна географія» для денної і заочної форм навчання

Зміст	Кількість годин	
	Денне навчання	Заочне навчання
Модуль 1. Рекреаційна географія	36	8
ЗМ 1.1 Основи рекреаційної географії	8	-
Практичне заняття з теми 1. Основи рекреаційної географії.	2	-
Семінарське заняття з теми 1. Основи рекреаційної географії: Рекреація як соціально-економічне явище	2	-
Практичне заняття з теми 2. Рекреаційна діяльність, її класифікація: Класифікація рекреаційної діяльності	4	-
ЗМ 1.2 Рекреаційні ресурси	12	4
Практичне заняття з теми 3. Рекреаційні ресурси: Визначення сутності і поняття рекреаційних ресурсів	4	-
Практичне заняття з теми 3. Рекреаційні ресурси: Розробка класифікації рекреаційних ресурсів	4	2
Семінарське заняття з теми 5. Рекреаційне природокористування й охорона природи	4	2
ЗМ 1.3 Рекреаційне районування	16	4
Практичне заняття з теми 6. Рекреаційне районування.	4	1
Практичне заняття з теми 6. Рекреаційне районування. Загальна характеристика обсягів світового рекреаційного процесу	2	1

Продовження табл. 5.1

Практичне заняття з теми 7. Характеристика Європейського і Американського рекреаційних районів	4	-
Практичне заняття з теми 7. Характеристика Азіатського і Тихоокеанського, Близькосхідного та Африканського рекреаційних районів	4	-
Семінарське заняття з теми 7. Загальна характеристика тенденцій рекреаційного процесу: перспективи розвитку	2	2

ЗМ 1.1 Основи рекреаційної географії

Практичне заняття з теми 1. Основи рекреаційної географії

Завдання: порядок розробки і ведення термінологічного словника з рекреаційної географії.

У рамках вивчення дисципліни кожен студент обов'язково складає словник основних термінів з рекреаційної географії, готуючи його поступово, по мірі вивчення відповідних тем. Словник також є необхідним елементом і власним дидактичним матеріалом студента при виконанні практичних робіт, підготовці до модульного контролю та складання іспиту.

Словник складається в алфавітному порядку з обов'язковим посиланням на джерела з яких запозичені терміни.

Мінімальний перелік термінів словника наведений у дидактичних матеріалах цих методичних рекомендацій.

Ведення термінологічного словника є частиною самостійної роботи студента з підготовки до практичних і семінарських занять, контролюється викладачем, а оцінка за цей вид робіт входить до загальної суми балів зі змістових модулів.

Семінарське заняття з теми 1. Основи рекреаційної географії:

Рекреація як соціально-економічне явище

Питання для обговорення:

1. Соціальне значення рекреації для розвитку і відновлення психічних і духовних сил людини.
2. Економічне значення рекреації:
 - 2.1. Надходження до національного бюджету.

2.2. Створення нових робочих місць.

2.3. Розвиток окремих галузей виробництва.

2.4. Ефект мультиплікатора.

2.5. Вирівнююча функція для недостатньо розвинених в економічному розумінні регіонів.

*Практичне заняття з теми 2. Рекреаційна діяльність, її класифікація:
Класифікація рекреаційної діяльності*

Завдання:

1. На основі виконаного завдання самостійної роботи за темою розробити класифікацію рекреаційної діяльності по видах, представити її в наочному вигляді як структурну схему, таблицю або малюнок;
2. На основі виконаного завдання самостійної роботи за темою зробити доповідь про один з видів рекреаційної діяльності в залежності від мотиву її здійснення.

ЗМ 1.2 Рекреаційні ресурси

*Практичне заняття з теми 3. Рекреаційні ресурси:
Визначення сутності і поняття рекреаційних ресурсів*

Завдання: для порівняння сутності й визначення рекреаційних ресурсів на основі виконаного завдання самостійної роботи та дидактичних матеріалів за даною темою скласти матрицю ознак і складу рекреаційних ресурсів (табл. Д 1), проаналізувати її, подати (на основі розглянутих визначень і виявлених закономірностей) власне визначення рекреаційних ресурсів і обґрунтувати його.

Практичне заняття з теми 3

Рекреаційні ресурси: Розробка класифікації рекреаційних ресурсів

Завдання:

1. На основі матриці (табл. Д 2 дидактичних матеріалів) провести аналіз і визначити, які класифікації рекреаційних ресурсів використовуються різними авторами.
2. Запропонувати власну класифікацію та зобразити її у вигляді схеми.
3. Презентація та обговорення результатів роботи підгруп.
4. Підведення підсумків та розробка спільної класифікації рекреаційних ресурсів.

Семінарське заняття з теми 5.

Рекреаційне природокористування й охорона природи

Питання для обговорення:

1. Позитивний вплив розвитку рекреаційної діяльності на природне середовище.
2. Негативний вплив розвитку рекреаційної діяльності на природне середовище.
3. Шляхи, методи визначення впливу рекреаційної діяльності на природне середовище.
4. Види навантажень на природні комплекси.
5. Диференціація рекреаційного навантаження в залежності від типу природного комплексу та типу організації рекреаційної діяльності.
6. Території та об'єкти ПЗФ, які мають рекреаційне призначення.
7. Стан рекреаційних ресурсів в Україні.

ЗМ 1.3 Рекреаційне районування.

Практичне заняття з теми 6. Рекреаційне районування

Завдання:

1. На контурній карті світу на основі таблиці дидактичних матеріалів Д 3, позначити:
 - Границі й назви рекреаційних районів;
 - Границі й назви підрайонів;
 - Основні країни - рекреаційні центри районів.
2. Зробити опис складеної карти.

Практичне заняття з теми 6. Рекреаційне районування.

Загальна характеристика обсягів світового рекреаційного процесу

Завдання:

1. Використовуючи дані табл. Д 4 (дидактичні матеріали), провести аналіз міжнародних туристичних прибуттів у туристичних регіонах та субрегіонах світу, звертаючи увагу на основні тенденції змін, показники долі ринку та середньорічний приріст показників.
2. Використовуючи дані табл. Д 5 (дидактичні матеріали) провести аналіз міжнародних туристичних надходжень (доходів) у туристичних регіонах та

субрегіонах світу, звертаючи увагу на основні тенденції змін, показники частки надходжень та доходів на одне прибуття.

Аналіз слід виконувати в такій послідовності:

- загальносвітові тенденції;
- аналіз окремих макрорегіонів, їх порівняння, виявлення лідерів і аутсайдерів;
- аналіз відповідних показників по субрегіонах в межах кожного макрорегіону.

Усі виявлені тенденції слід обов'язково пояснювати з урахуванням основних факторів які впливали на туризм за аналізований період.

3. Використовуючи дані табл. Д 6 (дидактичні матеріали), провести аналіз держав - світових лідерів із прийому іноземних туристів.

4. Використовуючи дані табл. Д 7 (дидактичні матеріали), провести аналіз держав - світових лідерів по доходах від міжнародного туризму.

В аналізі провести виявлення частки цих держав у загальносвітових показниках та проаналізувати географію розміщення по туристичних регіонах і субрегіонах.

5. Провести порівняльний аналіз рейтингів держав по доходах і кількості прибуттів, зробити висновки.

Практичне заняття з теми 7. Характеристика рекреаційних районів світу

Завдання: за наведеним планом скласти характеристику:

1. Американського рекреаційного району.
2. Східно-Азіатського й Тихоокеанського рекреаційного району.
3. Близькосхідного рекреаційного району.
4. Африканського рекреаційного району.
5. Європейського рекреаційного району.

Рекомендований план характеристики рекреаційного району наведений в дидактичних матеріалах.

Семінарське заняття по темі 7. Загальна характеристика тенденцій рекреаційного процесу: перспективи розвитку

Питання для обговорення:

1. Основні тенденції світового рекреаційного процесу.
2. Прогнози щодо розвитку окремих видів рекреаційної діяльності.
3. Прогнози щодо розвитку окремих рекреаційних районів світу.

6. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Перелік питань та завдань для самостійної роботи студентів наведений у табл. 6.1 та 6.2.

Таблиця 6.1 - Перелік питань та завдань для самостійної роботи студентів денної форми навчання

Зміст підготовки	Кількість годин
	Денне навчання
Модуль 1. Рекреаційна географія	18
ЗМ 1.1 Основи рекреаційної географії	2
Підготовка до семінарського заняття з теми 1. Основи рекреаційної географії. Завдання: - відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни ознайомитися з переліком рекомендованої основної навчальної літератури; - відповідно до Методичних рекомендацій ознайомитися з рекомендованим мінімальним переліком термінів словника з дисципліни «Рекреаційна географія».	1
Підготовка до практичного заняття з теми 2. Рекреаційна діяльність, її класифікація. Завдання: - до словника виписати основні класифікаційні ознаки рекреаційної діяльності та відповідні їх різновиди; - підготувати доповідь про один з видів рекреаційної діяльності в залежності від головного мотиву її здійснення: оздоровчий, лікувальний, пізнавальний діловий, релігійний, освітній, спортивний, екстремальний, сільський, екологічний.	1
ЗМ 1.2 Рекреаційні ресурси	8
Підготовка до практичного заняття з теми 3. Рекреаційні ресурси. Визначення сутності і поняття рекреаційних ресурсів. Завдання: до словника виписати 10 визначень поняття «рекреаційні ресурси».	1
Самостійна робота з теми 4. Природні, культурно-історичні інфраструктурні рекреаційні ресурси. Завдання: до словника виписати визначення окремих видів усіх названих груп ресурсів.	1
Підготовка до семінарського заняття з теми 5. Рекреаційне природокористування й охорона природи. Завдання: підготувати відповіді на питання із заданої теми.	2
Виконання ІНДЗ	4
ЗМ 1.3 Рекреаційне районування	8
Підготовка до практичних та семінарських занять із теми 7. Завдання: - за наведеним планом скласти характеристику всіх рекреаційних регіонів; - підготувати відповіді на питання семінарського заняття.	4
Виконання ІНДЗ	4

Таблиця 6.2 - Перелік питань та завдань для самостійної роботи студентів заочної форми навчання

Зміст	Кількість годин
	Заочне навчання
Модуль 1. Рекреаційна географія	74
ЗМ 1.1 Основи рекреаційної географії	16
Тема 1. Основи рекреаційної географії. 1.Рекреація як соціально-економічне явище. 2.Фактори розвитку рекреаційної діяльності: політичні, економічні, соціально-демографічні, культурні, науково-технічний прогрес, наявність рекреаційних ресурсів.	8
Тема 2. Рекреаційна діяльність, її класифікація. 1.Типологія рекреаційних занять. Цикли рекреаційної діяльності. 2.Класифікаційні ознаки рекреаційної діяльності.	8
ЗМ 1.2 Рекреаційні ресурси	28
Тема 3. Природні, історико-культурні, інфраструктурні рекреаційні ресурси: 1. Склад об'єктів природно-заповідного фонду та їх використання для розвитку рекреаційної діяльності. 2. Бальна оцінка рекреаційних ресурсів. 3. Економічна оцінка рекреаційних ресурсів. 4. Методи оцінки кліматичних рекреаційних ресурсів. 5. Технологічний тип оцінки рекреаційних ресурсів. 6. Методи оцінки привабливості пейзажного розмаїття з метою рекреації. 7. Роль елементів культури у формування рекреаційної привабливості території. 8. Методи оцінки історико-культурних рекреаційних ресурсів.	18
Підготовка до практичного заняття з теми 3. Рекреаційні ресурси. Розробка класифікації рекреаційних ресурсів.	4
Підготовка до семінарського заняття з теми 5. Рекреаційне природокористування й охорона природи.	6
ЗМ 1.3 Рекреаційне районування	30
Тема 4. Рекреаційне районування: 1.Таксономічні одиниці рекреаційного районування. 2.Варіанти міжнародного рекреаційного районування.	6
Підготовка до семінарського заняття за темою 7. Характеристика рекреаційних районів світу. Загальна характеристика тенденцій рекреаційного процесу: перспективи розвитку.	6
Виконання ІНДЗ	18

7. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДЗ (КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ)

Програмою дисципліни «Рекреаційна географія» передбачено виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ – контрольна робота):

- для студентів денної форми навчання – контрольна робота;
- для студентів заочної форми навчання - контрольна робота.

Обсяг у годинах – 8 годин, включених до самостійної роботи для денної форми навчання, і 18 годин для заочної форми навчання.

Виконання ІНДЗ необхідно для систематизації, закріплення теоретичних знань і отримання практичних навичок із дисципліни «Рекреаційна географія». Так само ІНДЗ дозволяє студентам отримати необхідні навички при рішенні конкретних завдань по характеристиці рекреаційних ресурсів, розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою аналізу рекреаційного потенціалу території.

При виконанні ІНДЗ студент повинен продемонструвати вміння у сфері науково-дослідної діяльності, уміння аналізу і синтезу інформаційних матеріалів за темою.

ІНДЗ виконується студентами самостійно протягом вивчення дисципліни із проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу та оприлюдненням результатів під час проведення практичних занять із дисципліни на тему 7 (для денної форми навчання).

У результаті виконання індивідуального завдання студент повинен:

1. Підготувати і належними чином оформити ІНДЗ на задану тематику.
2. Зробити доповідь на підсумковому практичному занятті по темі 7.

ІНДЗ оформляються в такому порядку:

- Титульний аркуш.
- Зміст.
- Основний текст.
- Список використаних інформаційних джерел.

Обов'язкові:

- нумерація сторінок (верхній правий кут), враховуючи титульний аркуш;
- зміст із вказанням сторінок;

- назви підрозділів виділяти жирним шрифтом;
- Мова написання – українська.
- Комп'ютерний набір: шрифт 14, інтервал 1,5
- Роботу необхідно зброшурувати (папка-швидкозшивач).
- Загальний обсяг роботи становить 15 -20 стор.

Тематика індивідуальних завдань з дисципліни

1. Характеристика природних ресурсів Північно - Європейського рекреаційного району.
2. Характеристика природних ресурсів Південно - Європейського рекреаційного району.
3. Характеристика природних ресурсів Західно - Європейського рекреаційного району.
4. Характеристика природних ресурсів Східного і Центрально - Європейського рекреаційного району.
5. Характеристика природних ресурсів Північно - Американського рекреаційного району.
6. Характеристика природних ресурсів Центрально - Американського рекреаційного району.
7. Характеристика природних ресурсів Південно - Американського рекреаційного району.
8. Характеристика природних ресурсів Карибського рекреаційного району.
9. Характеристика природних ресурсів Австралійсько – Тихоокеанського рекреаційного регіону.
10. Характеристика природних ресурсів Північно – Східного Азіатського рекреаційного району.
11. Характеристика природних ресурсів Південно – Східного Азіатського рекреаційного району.
12. Характеристика природних ресурсів Південного Азіатського рекреаційного району.
13. Характеристика природних ресурсів Центрального Азіатського рекреаційного району.
14. Характеристика природних ресурсів Центрального Африканського рекреаційного району.

15. Характеристика природних ресурсів Північно - Африканського рекреаційного району.
16. Характеристика природних ресурсів Південно - Африканського рекреаційного району.
17. Характеристика природних ресурсів Західно - Африканського рекреаційного району.
18. Характеристика природних ресурсів Східно - Африканського рекреаційного району.
19. Характеристика природних ресурсів Російського рекреаційного регіону.
20. Характеристика історико-культурних ресурсів Північно - Європейського рекреаційного району.
21. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Південно - Європейського рекреаційного району.
22. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Західно - Європейського рекреаційного району.
23. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Східного і Центрально - Європейського рекреаційного району.
24. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Північно - Американського рекреаційного району.
25. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Центрально - Американського рекреаційного району.
26. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Південно - Американського рекреаційного району.
27. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Карибського рекреаційного району.
28. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Австралійсько – Тихоокеанського рекреаційного регіону.
29. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Північно – Східного Азіатського рекреаційного району.
30. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Південно – Східного Азіатського рекреаційного району.
31. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Південного Азіатського рекреаційного району.

32. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Центрального Азіатського рекреаційного району.

33. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Центрального Африканського рекреаційного району.

34. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Північно - Африканського рекреаційного району.

35. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Південно - Африканського рекреаційного району.

36. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Західно - Африканського рекреаційного району.

37. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Східно - Африканського рекреаційного району.

38. Характеристика історико – культурних рекреаційних ресурсів Російського рекреаційного регіону.

Індивідуальне завдання виконується за наступним планом.

Для природних ресурсів:

1. Кліматичні ресурси.
2. Водні ресурси.
3. Ресурси рельєфу (геоморфологічні).
4. Курортні ресурси.
5. Біотичні ресурси та визначні природоохоронні об'єкти.

Для історико-культурних:

1. Пам'ятки історії.
2. Пам'ятки археології.
3. Пам'ятники містобудування й архітектури.
4. Етнографічні ресурси.
5. Подієві ресурси.
6. Установи й заклади культури.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ОСНОВНИХ НАВЧАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бейдик О. О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії. - К. : "Палитра", 1997. - 130 с.
2. Географічна енциклопедія України: в 3-х томах. – К. : “Українська радянська енциклопедія” ім. М. П. Бажана, 1989.
3. География туризма: учебник / И. Г. Филлипова, В. Л. Погодина, Е. А. Лукьянова. – СПб. : Изд. дом «Бизнес-пресса», 2007. – 264 с.
4. Зорин И. В., Квартальнов В. А. Энциклопедия туризма: справочник. - М.: Финансы и статистика, 2003. - 368 с.
5. Кусков А. С. Рекреационная география. Учебно-методический комплекс / А. С. Кусков, В. Л. Голубева, Т. Н. Одинцова. – Саратов: изд-во Саратовского государственного технического университета, 2005. – 504 с.
6. Масляк П. О. Рекреаційна географія: навч. посіб. / П. О. Масляк. – К. Знання, 2008. – 343 с.
7. Мироненко Н. С. Рекреационная география / Н. С. Мироненко, И. П. Твердохлебов. – М. : МГУ, 1981. – 207 с.
8. Николаенко Д. В. Рекреационная география: учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений / Д. В. Николаенко. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 208 с.
9. Романов А. А. Зарубежное туристское страноведение: учебное пособие. – М.: Советский спорт, 2001. – 288 с.
10. Стафійчук В. Рекреалогія: навч. посібник / В. Стафійчук. – Львів: Знання, 2005. – 259 с.
11. Теоретические основы рекреационной географии / отв. ред. В.С. Преображенский – М. : Наука, 1975. – 224 с.
12. Самойленко А. А. География туризма : учеб. пособие / А. А. Самойленко. - Ростов н/Д: «Феникс», 2006. – 368 с.

9. ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

*Дидактичні матеріали до практичного заняття з теми 1.
Основи рекреаційної географії: ведення термінологічного словника*

Мінімальний перелік термінів словника з дисципліни

«Рекреаційна географія»

1. Відпочинок (дозвілля).
2. Вільний час.
3. Екскурсія.
4. Елементарні рекреаційні заняття (ЕРЗ).
5. Заклад ресторанного господарства.
6. Засіб розміщення.
7. Історико-культурні рекреаційні ресурси.
8. Лікування.
9. Лікувальні мінеральні води.
10. Оздоровлення.
11. Оцінка рекреаційних ресурсів.
12. Підприємства сфери дозвілля та розваг.
13. Природокористування рекреаційне.
14. Природні лікувальні грязі.
15. Природні лікувальні (курортні) ресурси.
16. Природні рекреаційні ресурси.
17. Природно-заповідний фонд.
18. Рекреалогія.
19. Рекреант.
20. Рекреаційна географія.
21. Рекреаційна діяльність.
22. Рекреаційний район.
23. Рекреаційне районування.
24. Рекреаційні потреби.
25. Рекреаційні ресурси.

26. Рекреаційно-ресурсний потенціал.
27. Рекреація.
28. Соціально-економічні рекреаційні ресурси.
29. Тип рекреаційної діяльності.
30. Туризм.
31. Туристське підприємство.
32. Цикл рекреаційної діяльності (ЦРД).

*Дидактичні матеріали до практичного заняття по темі 2.
Рекреаційні ресурси: Визначення сутності і поняття рекреаційних ресурсів.*

Визначення поняття «рекреаційні ресурси»

РР - властивості окремих компонентів природи чи в цілому природних комплексів.(В. Б. Нефьодова)

РР - природні, господарські та історичні даності, які грають для організації відпочинку роль специфічних споживчих цінностей.(Ю. П. Михайлов)

РР - елементи природного середовища і антропогенної діяльності, які при визначених умовах можуть бути використані для організації рекреаційної діяльності.(І. І. Пірожник)

РР - розуміються як специфічна комбінація природних можливостей оточуючого середовища і потреб людини в його використанні з метою відпочинку. (Ю. К. Єфремов)

РР - господарські та історичні даності, будь-які види речовини та енергії, що виробляються поза межами рекреаційної системи і слугують для неї вихідним матеріалом функціонування, розвитку, існування. (Е. Б. Алаєв)

РР - закономірні територіальні сполучення компонентів природи, соціально-економічних умов і культурних цінностей, які виступають як умови задоволення потреб у відновленні духовних і фізичних сил людини. (М. П. Крачило)

РР - природні, природно - технічні й соціально-економічні геосистеми та їх елементи, котрі можуть бути використані за існуючих технічних і матеріальних

можливостей для організації рекреаційного господарства. (Л. О. Багрова, М. В. Багров, В. С. Преображенський)

РР - сукупність природних, природно-технічних, соціально-економічних комплексів і їх елементів, які сприяють відновленню й розвитку фізичних і духовних сил людини, його працездатності та за сучасної й перспективної структури рекреаційних потреб і техніко-економічних можливостей використовуються для прямого і непрямого споживання та виробництва курортних і туристичних послуг. (О. О. Бейдик)

РР - природні й соціально-культурні умови життя, пов'язані з ними особливості життєвого укладу, пам'ятки культури й виробничі процеси в тій мірі, в якій вони відрізняються від оточуючих умов повсякденного життя рекреанта і мають для нього оздоровче, пізнавальне чи розважальне значення. (Е. В. Добрускін)

РР - це такі об'єкти (природні, природно-технічні, геосистеми та їх елементи), котрі можуть бути залучені до рекреаційної галузі, бути присутніми в ній як основний технологічний компонент і забезпечувати послуги суспільству в задоволенні рекреаційних потреб. (Рекреационные ресурсы. Часть 2)

РР - найважливіша складова частина рекреаційного потенціалу під якими слід розуміти компоненти географічного середовища і об'єкти антропогенної діяльності, котрі завдяки таким властивостям як унікальність, історична та художня цінність, оригінальність, естетична привабливість і цілющо-оздоровча значущість, можуть бути використані для організації різних видів і форм рекреаційних занять. (М. С. Мироненко, І. Т. Твердохлебов)

РР - природні й техногенні процеси і явища, котрі при сучасному рівні розвитку виробничих сил можуть бути використані для задоволення рекреаційних потреб суспільства й організації галузі народного господарства, яка спеціалізується на рекреаційному обслуговуванні населення. (Ю. О. Веденін)

РР – частина природних і культурних ресурсів, що забезпечує відпочинок як засіб підтримки й відновлення працездатності та здоров'я людей. (М. Ф. Реймерс)

РР - компоненти географічного середовища, які можуть бути використані для організації рекреаційної діяльності. (В. Б. Кудрявцев)

*Дидактичні матеріали до практичного заняття по темі 3.
Рекреаційне районування*

Таблиця Д 3 – Туристичне районування світу за UNWTO

Субрегіони	Держави
А Ф Р И К А	
Північна Африка	Алжир, Марокко, Судан, Туніс
Західна Африка	Бенін, Буркіна-Фасо, Гана, Гамбія, Гвінея, Гвінея - Бісау, Кабо-Верде, Кот-Д'Івуар, Ліберія, Мавританія, Малі, Нігер, Нігерія, Сенегал, Сьєрра-Леоне, Того, о-в Св. Єлени (Брит.)
Центральна Африка	Ангола, Габон, Демократична Республіка Конго, Екваторіальна Гвінея, Камерун, Конго, Сан-Томе і Принсіпі, Центральнаафриканська Республіка, Чад
Східна Африка	Бурунді, Джибуті, Еритрея, Ефіопія, Кенія, Коморські о-ви, Мадагаскар, Малаві, Маврикій, Мозамбік, Реюньон, Руанда, Сейшельські о-ви, Сомалі, Танзанія, Уганда, Замбія, Зімбабве
Південна Африка	Ботсвана, Лесото, Намібія, Південно-Африканська Республіка, Свазіленд
А М Е Р И К А	
Північна Америка	Гренландія (Данія), Гавайські о-ви (США), Канада, Мексика, Сент-П'єр і Мекелон, США
Центральна Америка	Беліз, Гватемала, Гондурас, Коста-Ріка, Нікарагуа, Панама, Сальвадор
Південна Америка	Аргентина, Болівія, Бразилія, Венесуела, Гайана, Гвіана (Фр.), Еквадор, Колумбія, Парагвай, Перу, Суринам, Уругвай, Чилі, Фолклендські о-ви
Карибська Америка	Ангілья, Антигуа і Барбуда, Аруба, Багамські о-ви, Барбадос, Бермудські о-ви (Брит.), Віргінські о-ви (Брит.), Віргінські о-ви (США), Гаїті, о. Гваделупа (Франція), Гренада, Домініка, Домініканська республіка, Кайманові о-ви, Куба, Малі Антильські о-ви, Мартініка, Монтсеррат, Пуерто-Ріко, Сент-Вінсент і Гренадіни, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія, Тринідад і Тобаго, Теркс і Кайкос, Ямайка

Азія і Тихоокеанський регіон	
Північно-Східна Азія	Китай, Гонконг (Сянган, Китай), Монголія, Корейська Народно-Демократична республіка (північна Корея), Республіка Корея (південна Корея), Тайвань (Китай), Макао (Аоминь, Китай), Японія
Південно-Східна Азія	Бруней, Східний Тимор, В'єтнам, Індонезія, Камбоджа, Лаос, Малайзія, М'янма, Сінгапур, Таїланд, Філіппіни
Південна Азія	Афганістан, Бангладеш, Бутан, Індія, Іран, Мальдіви, Непал, Пакистан, Шрі-Ланка
Австралія і Океанія	<i>Австралазія:</i> Австралія, Нова Зеландія <i>Мікронезія:</i> Гуам (США), Кірибаті, Маршаллові о-ви, Федеративні штати Мікронезії, Науру, північні марсіанські о-ви (США), Палау <i>Меланезія:</i> Фіджі, Нова Каледонія (Фр.), Папуа-Нова Гвінея, Соломонові о-ви, Вануату <i>Полінезія:</i> Американське Самоа (США), Самоа, Тонга, Тувалу, Французька Полінезія
Є В Р О П А	
Центральна і Східна Європа	Азербайджан, Білорусь, Болгарія, Вірменія, Грузія, Естонія, Казахстан, Киргизстан, Латвія, Литва, Молдова, Польща, Росія, Румунія, Словаччина, Таджикистан, Туркменістан, Угорщина, Україна, Узбекистан, Чехія
Західна Європа	Австрія, Бельгія, Ліхтенштейн, Люксембург, Монако, Нідерланди, Франція, Федеративна Республіка Німеччина, Швейцарія
Північна Європа	Данія, Великобританія, Ірландія, Ісландія, Норвегія, Фінляндія, Швеція
Південна Європа	Албанія, Андорра, Боснія і Герцеговина, Ватикан, Греція, Іспанія, Італія, Македонія, Мальта, Португалія, Сан-Марино, Сербія, Словенія, Хорватія, Чорногорія
Східно-Середземноморська Європа	Кіпр, Ізраїль, Туреччина
Б Л И З Ь К И Й С Х І Д	
	Бахрейн, Єгипет, Ірак, Йорданія, Йемен, Катар, Кувейт, Ліван, Лівія, Палестинські території, Оман, Об'єднані Арабські Емірати, Саудівська Аравія, Сирія

*Дидактичні матеріали до практичного заняття за темою 4.
Рекреаційне районування*

Таблиця Д 4 – Міжнародні туристські прибуття по регіонах та субрегіонах світу, млн. осіб

	Міжнародні туристичні прибуття (млн. осіб)							Доля ринку (%)	Середнь орічний приріст (%)
	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2008	'00-'08
Світ	438	534	684	804	853	904	922	100	3.8
Європа	265.0	309.5	392.6	441.8	468.4	487.9	489.4	53.1	2.8
Північна Європа	28.6	35.8	43.7	52.8	56.5	58.1	57.0	6.2	3.4
Західна Європа	108.6	112.2	139.7	142.6	149.6	154.9	153.3	16.6	1.2
Центральна і Східна Європа	33.9	58.1	69.3	87.5	91.4	96.6	99.6	10.8	4.6
Південна/ Європа	93.9	103.4	139.9	158.9	170.9	178.2	179.6	19.5	3.2
Азія і Тихоокеанський регіон	55.8	82.0	110.1	153.6	166.0	182.0	184.1	20.0	6.6
Північно-Східна Азія	26.4	41.3	58.3	86.0	92.0	101.0	101.0	10.9	7.1
Південно-Східна Азія	21.2	28.4	36.1	48.5	53.1	59.7	61.7	6.7	6.9
Австралія і Океанія	5.2	8.1	9.6	11.0	11.0	11.2	11.1	1.2	1.8
Південна Азія	3.2	4.2	6.1	8.1	9.8	10.1	10.3	1.1	6.8
Америка	92.8	109.0	128.2	133.3	135.8	142.9	147.0	15.9	1.7
Північна Америка	71.7	80.7	91.5	89.9	90.6	95.3	97.8	10.6	0.8
Карибська Америка	11.4	14.0	17.1	18.8	19.4	19.8	20.2	2.2	2.1
Центральна Америка	1.9	2.6	4.3	6.3	6.9	7.8	8.3	0.9	8.4
Південна Америка	7.7	11.7	15.3	18.3	18.8	20.1	20.8	2.3	3.9
Африка	15.1	20.0	27.9	37.3	41.5	45.0	46.7	5.1	6.7
Північна Африка	8.4	7.3	10.2	13.9	15.1	16.3	17.2	1.9	6.7
Африка південніше Сахари	6.7	12.7	17.6	23.4	26.5	28.7	29.5	3.2	6.7
Близький Схід	9.6	13.7	24.9	37.9	40.9	46.6	55.1	6.0	10.5

Таблиця Д 5 - Доходи від міжнародного туризму в регіонах і субрегіонах світу

Доходи	Доля (%)	US			Євро		
		Доходи			Доходи		
	2008	2007 млрд.	2008 млрд.	2008 на одне прибуття	2007 млрд.	2008 млрд.	2008 на одне прибуття
Світ	100	858	944	1,020	626	642	700
Європа	50.2	435.2	473.7	970	317.5	322.1	660
Північна Європа	7.4	70.7	69.8	1,220	51.6	47.5	830
Західна Європа	17.2	149.6	162.1	1,060	109.2	110.2	720
Центральна і Східна Європа	6.2	48.5	58.1	580	35.4	39.5	400
Південна Європа	19.4	166.3	183.7	1,020	121.4	124.9	700
Азія і Тихоокеанський регіон	21.8	186.8	206.0	1,120	136.3	140.1	760
Північно-Східна Азія	10.2	85.8	95.9	950	62.6	65.2	650
Південно-Східна Азія	6.5	55.3	61.1	990	40.4	41.6	670
Австралія і Океанія	3.6	31.9	33.9	3,050	23.3	23.0	2,080
Південна Азія	1.6	13.8	15.1	1,470	10.1	10.3	1,000
Америка	19.9	171.3	188.4	1,280	125.0	128.1	870
Північна Америка	14.7	124.9	138.5	1,420	91.1	94.2	960
Карибська Америка	2.5	23.2	23.8	1,180	17.0	16.2	800
Центральна Америка	0.7	6.2	6.8	820	4.5	4.6	560
Південна Америка	2.0	16.9	19.3	930	12.4	13.1	630
Африка	3.2	29.1	30.6	650	21.2	20.8	440
Північна Африка	1.1	10.2	10.7	630	7.5	7.3	430
Африка південніше Сахари	2.1	18.9	19.9	670	13.8	13.5	460
Близький Схід	4.8	35.0	45.6	830	25.5	31.0	560

Таблиця Д 6 - 10-ка держав – лідерів за кількістю міжнародних туристичних прибуттів, млн. осіб

Країна		Мільйони, осіб		Зміна, (%)	
		2007	2008*	07/06	08*/07
1	Франція	81.9	79.3	3.9	-3.2
2	США	56.0	58.0	9.8	3.6
3	Іспанія	58.7	57.3	1.1	-2.3
4	Китай	54.7	53.0	9.6	-3.1
5	Італія	43.7	42.7	6.3	-2.1
6	Великобританія	30.9	30.2	0.7	-2.2
7	Україна	23.1	25.4	22.1	9.8
8	Туреччина	22.2	25.0	17.6	12.3
9	Німеччина	24.4	24.9	3.6	1.9
10	Мексика	21.4	22.6	0.1	5.9

Таблиця Д 7 - 10-ка держав – лідерів за доходами від міжнародного туризму

Країна		US			
		млрд., US		Зміна, (%)	
		2007	2008*	07/06	08*/07
1	США	96.7	110.1	12.8	13.8
2	Іспанія	57.6	61.6	12.8	6.9
3	Франція	54.3	55.6	17.1	2.4
4	Італія	42.7	45.7	11.9	7.2
5	Китай	37.2	40.8	9.7	9.7
6	Німеччина	36.0	40.0	9.9	11.0
7	Великобританія	38.6	36.0	11.6	-6.7
8	Австралія	22.3	24.7	25.0	10.6
9	Туреччина	18.5	22.0	9.7	18.7
10	Австрія	18.9	21.8	13.5	15.4

Дидактичні матеріали до практичного заняття за темою 5.

Характеристика рекреаційних районів світу

Рекомендований план характеристики рекреаційного району:

1. Час виникнення, історичні особливості формування.
2. Рекреаційні ресурси (природні, історико-культурні, інфраструктурні) і їхні територіальні сполучення.
3. Характер рекреаційної спеціалізації й ступінь її розвитку.
4. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків
5. Рівень рекреаційного освоєння території району.
6. Наявність одного або більших рекреаційних центрів і органів керування.
7. Проблеми і перспективи подальшого розвитку.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки
до практичних занять та самостійної роботи
з дидактичним забезпеченням
з дисципліни

“РЕКРЕАЦІЙНА ГЕОГРАФІЯ”

(для студентів 1 курсу денної та 2 курсу заочної форм навчання
за напрямом підготовки 6.020107 «Туризм»)

Укладач **ПОКОЛОДНА** Марія Миколаївна

Відповідальний за випуск *І. М. Писаревський*

Редактор *О. Ю. Кригіна*

Комп'ютерне верстання *К. А. Алексанян*

План 2010, поз. 547 М

Підп. до друку 10.12.2010

Друк на різнографі.

Зам. №

Формат 60 x 84/16

Ум. друк. арк. 1,8

Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 4064 від 12.05.2011р.